

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)

Національний університет харчових технологій (Україна)

Hochschule Burgenland. University of Applied Sciences (Австрія)

Jagiellonian University (Польща)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
12 листопада 2025 року

Полтава 2025

безпеки. Ефективне впровадження аналітики даних стає запорукою конкурентоспроможності, інноваційного розвитку й стійкого функціонування підприємств у цифровій економіці.

Література

1. Михайлов В.С., Єфімова В.В. Великі дані: деякі обмеження до застосування. *Статистичні методи та інформаційні технології аналізу соціально-економічного розвитку*: збірник тез МНПК XXI міжнар. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 26 черв. 2023). м. Хмельницький, 2023. С. 66. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8081417>.

2. Використання великих даних для стратегічних рішень у малому бізнесі різних галузей економіки. URL: <https://coi.ua/blog/AdMarketing/the-use-of-big-data-for-strategic-decisions-in-small-businesses-across-various-sectors-of-the-econom/>.

3. Big Data в бізнесі – як ефективно використовувати потенціал даних? *IntegralSolutions*: вебсайт. URL: <https://integralsolutions.pl/en/big-data-w-biznesie-jak-skutecznie-wykorzystac-potencjal-danych/>.

УДК 339.9:334

Дубіщев В.П., д.е.н., професор
Шарий Г.І., д.е.н., професор
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

КОРЕЛЯЦІЯ ВАЛЮТНИХ СИСТЕМ ТА ЕКОНОМІЧНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ: РЕТРОСПЕКТИВА РОЗВИТКУ

Вплив валютних систем на економічний суверенітет національних держав авторами розглядається до, під час дії і після припинення дії валютних систем світу 1867 р.-1976р., а саме у період дії і після Паризької валютної системи 1867 р., Генуезької валютної системи 1922 р., Бреттон-Вудської валютної системи 1944 р., Ямайської валютної системи 1976 р.

До Паризької валютної системи 1867р. суверенітет розглядається як абсолютний, класичний. Держави мали повну свободу формувати власну монетарну політику.

До валютно-економічних особливостей цього періоду відносимо наступне: відсутність міжнародної валютної системи, кожна держава карбувала свою монету (золоту, срібну, мідну), обмін здійснювався за ринковим курсом. Також співіснували різні стандарти: золотий стандарт (Англія з 1816 р.), срібний стандарт (Китай, Індія, Латинська Америка), біметалізм (Франція). США самостійно визначали обмінний курс, вміст дорогоцінного металу в монетах, що зміцнювало національний економічний суверенітет, але гальмувало міжнародну торгівлю.

У міжнародних відносинах панували автаркія та протекціонізм, держави прагнули до самозабезпечення та захисту своїх ринків.

Валютно-торговельні спілки (Латинський валютний союз 1865 р.) тільки починали формуватися, але ще не обмежували суверенітет учасників.

У цілому, після Паризької конференції 1867–1914 років економічний суверенітет держав був обмежений запасами золота, грошова політика залежала від світових цін на золото та був посилений існуючою на той час колоніальною підпорядкованістю.

У міжвоєнний період 1914–1944 років суверенітет був нестабільним, характерною була політика автаркії, протекціонізму в умовах девальвації національних валют.

У період після Бреттон-Вудської валютної конференції 1944–1971 років економічний суверенітет держав був контрольований доларовою домінацією, характерною була валютна стабільність, але залежною від США.

У період 1971–1976 років, а саме початку краху золотого стандарту та плаваючих валютних курсів, в умовах демонетизації золота держави отримали право самостійно визначати валютну політику, що у цілому вплинуло на посилення економічного суверенітету держав.

Таким чином, у цілому, після Паризької валютної конференції 1867 р. відбулася зміна характеру суверенітету. Почалося поступове обмеження абсолютного економічного суверенітету на користь міжнародної координації, почав формуватися економічний, грошовий інтернаціоналізм, а наслідками для суверенітету стало те, що держави почали підпорядковувати свою грошову політику міжнародним нормам золотого стандарту. Національні валюти стали залежними від міжнародного руху золота та економічних центрів, насамперед Лондона. Економічний суверенітет держав став відносним, формально збереженим, але фактично обмеженим вимогами стабільності валютного курсу та золотого покриття. І якщо до Паризької валютної конференції економічний суверенітет держав мав ізольований і незалежний характер, то у період до Ямайської валютної конференції 1976 р. почався перехід до взаємозалежного, економічно обмеженого суверенітету.

Після Ямайської валютної конференції 1976 р. розпочався новий етап валютних відносин (1976–1980-ті рр.). Так, скасування золотого стандарту і визнання плаваючих курсів валют надали державам більшу гнучкість у проведенні власної валютно-грошової політики, що посилює формальний економічний суверенітет.

Упродовж періода фінансової глобалізації (1990-ті роки) поглибилася лібералізація руху капіталів і розвиток міжнародних фінансових ринків, що призвело до зменшення реального економічного суверенітету держав.

У ХХІ столітті глобальні фінансові кризи (2008 р., 2020 р.) показали обмеженість глобальних механізмів стабілізації, тому почалася тенденція до відновлення елементів економічного суверенітету — контроль за рухом капіталу, підтримка національних валют, розвиток внутрішніх фінансових систем.

На сучасному етапі після 2020 р. дедоларизація стає ключовим напрямом для зміцнення економічного суверенітету — використання національних валют у розрахунках між країнами, розвиток цифрових валют центральних банків (CBDC).

У цілому, після Ямайської валютної конференції економічний суверенітет держав еволюціонував від формального до функціонального.

Висновком у формі пропозиції може бути те, що автори тез пропонують розглядати світові валютні системи як засіб вирішення проблем домінуючих країн світу в певному періоді часу - в даному разі у період 1867-1976 років.

У стратегічному вимірі залишається дієвим підхід авторів німецької історичної школи економіки щодо закономірного розуміння особливостей окремих країн у їхньому розвитку у різних формах економічного суверенітету.

З цієї точки зору правомірна постановка питання про перехідний характер глобалізму, що є предметом дослідження у майбутніх наукових роботах авторів тез.

Література

1. Музика-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Міжнародні валютні право-відносини та міжнародні економічні відносини: взаємозв'язок і взаємовплив / <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/116.pdf>

УДК 339.738

Дубіщев В.П., д.е.н., професор
Благодаренко К.М.

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ВПЛИВ ВАЛЮТНИХ СОЮЗІВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ

Валютний союз — це група країн, які запроваджують спільну валюту та проводять єдину монетарну політику. Основні цілі валютного союзу — це створення зони вільної торгівлі, скасування митних зборів та сприяння ефективним торговельним відносинам між державами-членами.

Враховується, що спільна валюта передбачає, що держави-учасниці замінюють свої національні валюти на єдину грошову одиницю, а єдина монетарна політика реалізується шляхом проведення спільної політики центральним банком союзу.

Вільна торгівля у межах валютних союзів передбачає скасування митних зборів між країнами-членами, супроводжується угодами про свободу пересування капіталу та робочої сили.

Аналіз проведено щодо валютних союзів світу:

Латинський валютний союз (1865–1927р.);

Скандинавський валютний союз (1873-1914р., спроби відновлення до 1930-х р.);